

Agrostis Trávníky, s. r. o., Rousínov
Český hydrometeorologický ústav, pobočka Brno
Mendelova univerzita v Brně
OSEVA vývoj a výzkum s. r. o. Zubří
Vysoké učení technické v Brně
Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o. Troubsko
Zemědělský výzkum, spol. s r.o. Troubsko

Uplatněná certifikovaná metodika

METODIKA

Opatření vedoucí k zamezení biologické degradace půd a zvýšení biodiverzity v suchých oblastech ČR

P. Salaš a kol.

2012

Uplatněná certifikovaná metodika je výstupem grantového projektu programu NPV II č. 2B08020 s názvem „Modelový projekt zamezení biologické degradace půd v podmínkách aridního klimatu“ a byla vydána za finanční podpory MŠMT ČR.

Metodika schválena MZe
Osvědčení č.j. 43629/2012-17221

Opatření vedoucí k zamezení biologické degradace půd a zvýšení biodiverzity v suchých oblastech ČR

Certifikovaná metodika

Kolektiv autorů pod vedením P. Salaše

Hlušek Jaroslav, Hora Petr, Chalupová Petra, Jandák Jiří, Janků Lubica, Kislínger Jiří, Klučáková Martina, Knotová Daniela, Kohut Mojmír, Laštůvka Zdeněk, Litschmann Tomáš, Lošák Martin, Lošák Tomáš, Mokričková Jana, Pekař Miloslav, Pelikán Jan, Raab Simona, Rožnovský Jaroslav, Salaš Petr, Salašová Alena, Sasková Hana, Semanová Ivana, Straka Josef, Straková Marie, Šafránková Ivana, Šefrová Hana, Ševčíková Magdalena, Vymyslický Tomáš

2012

Uplatněná certifikovaná metodika je výstupem grantového projektu programu NPV II č. 2B08020 s názvem „Modelový projekt zamezení biologické degradace půd v podmínkách aridního klimatu“ a byla vydána za finanční podpory MŠMT ČR.

Partnerská pracoviště, spolupracující v projektu: Agrostis Trávníky, s.r.o., Rousínov; Český hydrometeorologický ústav, pobočka Brno; Mendelova univerzita v Brně (Zahradnická a Agronomická fakulta, koordinátor projektu); OSEVA vývoj a výzkum s.r.o. Zubří; Vysoké učení technické v Brně (Fakulta chemická); Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r. o. Troubsko.

Certifikovaná metodika byla uznána osvědčením č.j. 43629/2012-17221, vydaným Odborem rostlinných komodit Ministerstva zemědělství ČR. Osvědčení převzalo koordináční pracoviště projektu 2B08020 – Mendelova univerzita v Brně.

Editor: Petr Salaš

Recenzenti:

RNDr. Ivana Jongepierová, ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou
Ing. František Kůst, Odbor rostlinných komodit, MZe Praha

Doporučená citace:

Opatření vedoucí k zamezení biologické degradace půd a zvýšení biodiverzity v suchých oblastech ČR: uplatněná certifikovaná

Vydavatel: Mendelova univerzita v Brně

ISBN: 978-80-7375-585-0

Obsah

I. Cíl metodiky.....	7
II. Popis metodik.....	8
1. Úvod do problematiky	8
1.1. Trvalé travní porosty a dřeviny	10
1.2. Vliv stresových faktorů	12
1.3. Pomocné půdní látky	13
1.4. Škůdci rostlin	14
1.5. Předpokládané vývojové trendy jednotlivých složek vláhové bilance	16
1.6. Možnosti nápravných a preventivních opatření	19
2. Travní, jetelotavní a druhově bohaté směsi pro podpoření biodiverzity v suchých oblastech.....	21
2.1. Podpora biodiverzity trávníků	21
2.2. Trávy ve vztahu k suchovzdornosti	23
2.3. Charakteristika travních, jetelotavních a druhově bohatých směsí	24
2.4. Trávníky s mimoprodukční funkcí v krajině	26
2.5. Extenzivní produkční trávníky a travní porosty neprodukčního charakteru	28
2.6. Trávníky zahrad a intravilánů obcí	30
2.7. Zakládání a ošetřování druhově pestrých porostů	30
2.8. Základní, doplňkové a perspektivní druhy trav a jetelovin do suchých oblastí ČR	32
3. Dřeviny pro stanoviště v suchých oblastech	37
3.1. Výběr vhodných dřevin pro suchá či extrémní stanoviště.....	37
3.2. Technologie zakládání porostů	40
3.3. Stresové jevy u dřevin na aridním stanovišti	44
3.4. Ochrana dřevin proti původcům poruch, poškození a chorob	49
4. Využití pomocných půdních látek při rekultivaci ploch, určených k zakládání porostů travin a dřevin v aridních oblastech (zahrady, intravilány obcí, produkční plochy)	52
5. Modelový projekt výsadby na degradovaných půdách suché oblasti	55
5.1. Založení experimentálních ploch	55
5.2. Hodnocení výsledků experimentů	62
III. Srovnání „novosti postupů“.....	76
IV. Popis uplatnění certifikované metodiky	78
V. Ekonomické aspekty	79
1. Založení trvalých porostů s možností využití dotačních titulů programů MZe ČR	79

2. Založení trvalých porostů bez využití dotačních titulů programů MZe ČR	79
VI. Seznam použité související literatury.....	86
VII. Seznam publikací, které předcházely metodice a byly publikovány	95
VIII. Dedikace	104
IX. Jména oponentů	104

I. Cíl metodiky

II.

Způsob hospodaření člověka v krajině ve druhé polovině 20. století výrazně změnil vlastnosti a charakter krajiny jako ekosystému. Vytvářením velkoplošných monokultur, výraznými technickými zásahy do krajiny, neúměrnou kontaminací prostředí cizorodými látkami a snahou o regulaci přírodních procesů došlo k citelnému snížení diverzity biocenóz, porušení energomateriálových toků a autoregulační schopnosti krajiny. K tomuto negativnímu vlivu člověka se stále více dostává do popředí nebezpečí důsledků klimatické změny, která probíhá souběžně a je objektivně doložitelná mnoha výzkumnými studiemi. (Serra et al., 2002; Fisher, 2004; Rey et al., 2011). Nezáleží přitom na tom, zda je eskalace této změny přímým důsledkem činnosti člověka nebo zda se jedná o přirozený výkyv.

Zemědělsky intenzivně využívaná česká krajina je mnohde narušena nepříznivými klimatickými a vodohospodářskými trendy vývoje. Jedná se o celoevropský problém, přesahující regionální a mnohdy i národní úroveň. Pro další udržitelný rozvoj zemědělství je nutné navrhnout mechanismy eliminace nepříznivých trendů, podpořit rozvoj pozitivních rysů současné zemědělské krajiny a její optimalizaci včetně omezení poklesu biodiverzity na všech hierarchických úrovních. Ochrana krajiny se dostává i do středu zájmu světového společenství. Výsledkem jsou opatření, směřující ke schopnosti krajiny vypořádat se s antropogenní činností. Tyto snahy zcela jasně podporuje legislativa EU v oblasti životního prostředí, ale také další významná ujednání, např. Agenda 21 z Ria de Janeira, Evropská úmluva o krajině apod.

Cílem autorského kolektivu bylo vytvořit komplexní metodiku opatření směřujících k eliminaci nepříznivých vlivů změn klimatu na degradované půdy v suchých oblastech ČR, definovat negativní faktory a navrhnout nápravná opatření ke zvýšení ekologické stability a biodiverzity v zájmovém území. Určeno pro praxi, veřejnou správu a odbornou veřejnost.

Obr. 1 Vegetace na degradovaných půdách